

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

18 oktober 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WONEN, STEDELIJK BELEID, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Interpellatie van de heer Filip Dewinter tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de resultaten van het inburgeringsbeleid
Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de noodzaak tot uitwerking van een nieuwe socialehuurreglementering

Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen

Maandag 18 oktober 2004

VOORZITTER: De heer Jan Penris

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.36 uur.*

Interpellatie van de heer Filip Dewinter aan de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de resultaten van het inburgeringsbeleid

De voorzitter: Aan de orde is de interpellatie van de heer Dewinter aan de heer Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de resultaten van het inburgeringsbeleid.

De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter: Mijnheer de minister, op 1 april van dit jaar, nog tijdens de vorige legislatuur, trad het inburgeringsdecreet in werking. Het inburgeringsdecreet was het paradepaardje van de vorige meerderheid. Dit decreet zou nu eens eindelijk de integratie of de inburgering van de vreemdelingen tot een feit maken. Meer nog: er zou zelfs een verplichte inburgering van de nieuwkomers komen. Nieuwkomers die niet zouden opdagen op de cursus, zouden streng bestraft worden.

Mijn partij voorspelde dat het inburgeringsdecreet niet veel zoden aan de dijk zou brengen en de integratie - laat staan de aanpassing - van de vreemdelingen in Vlaanderen geen stap dichterbij zou brengen. Dat heeft drie redenen. De verplichting had enkel betrekking op nieuwkomers, hier reeds verblijvende vreemdelingen vallen buiten het toepassingsgebied van het decreet. Het decreet voorziet bovendien in geen enkele einddoelstelling, proef of examen, waardoor vreemdelingen hun kennis niet moeten bewijzen. Drie, de uitein-

delijke sanctie voor nieuwkomers die niet komen opdagen, is eigenlijk lachwekkend. Er wordt in een boete voorzien van amper 1 tot 25 euro maal X. Dat is niet echt een afschrikwekkende straf, wel integendeel.

In december 2002 kondigden de meerderheidspartijen in de media aan dat ze een akkoord hadden bereikt over de inburgering. Ik citeer uit een krantenartikel uit die periode: 'De inburgeringstrajecten worden verplicht en uitgebreid tot alle nieuwkomers van buiten de Europese Unie.'. En ik leg bewust de nadruk op 'alle'.

Naargelang de jaren vorderden, bleek het toepassingsgebied van de verplichte inburgering alsnog meer te worden ingeperkt. Volgens artikel 5 van het decreet zouden meerderjarige nieuwkomers verplicht zijn een inburgeringscursus te volgen 'behoudens andersluidende internationaalrechtelijke bepalingen'. Uit het uitvoeringsbesluit van het decreet mochten we vernemen dat de nieuwkomers die zich in Vlaanderen vestigen in het kader van de gezinshereniging of gezinsvorming conform dit artikel 5 van het toepassingsgebied van de verplichte inburgering worden uitgesloten.

In maart 2004 – net voor de inwerkingtreding van het decreet – bleek dat uiteindelijk nog maar 5.000 van de 15.000 jaarlijkse nieuwkomers de verplichte trajecten moesten volgen. Maar het is daar niet bij gebleven. Ook dit cijfer bleek nog te hoog gegrepen. In een recent krantenartikel waarin u wordt geciteerd, wordt nu melding gemaakt van het feit dat slechts 10 percent – één tiende – van alle nieuwkomers onderworpen is aan de verplichte inburgeringscursussen. Een hemelsbreed verschil met hetgeen enkele jaren geleden nog werd aangekondigd, namelijk dat alle nieuwkomers een cursus zouden moeten volgen.

Dewinter

De werkelijke toestand is echter nog schrijnender. Die luttele 10 procent die onder de regeling van de verplichte inburgering valt, blijkt vooral uit asielzoekers te bestaan. In 2003 vroegen 17.000 mensen asiel aan in België, datzelfde jaar werden slechts 1.201 mensen erkend als politiek vluchteling. Uit de cijfers blijkt dus dat het overgrote deel van de asielaanvragen wordt afgewezen. Nauwelijks 7 procent wordt uiteindelijk erkend als vluchteling. Het overgrote deel van de asielzoekers die cursussen volgen, zullen hier dus niet kunnen blijven en worden geacht terug te keren naar hun land van herkomst. U geeft het in een kranteninterview zelf toe. 'Nu is het zo dat zeven op de tien nieuwkomers die een taal cursus volgen uiteindelijk toch nog naar huis worden gestuurd.'

We zijn nu dus in de absurde situatie terechtgekomen waarin enerzijds de mensen voor wie de inburgeringscursussen bedoeld zijn – de gezinsherenigers en de gezinsvormers – niet verplicht zijn de cursussen te volgen, en anderzijds de nieuwkomers voor wie ze eigenlijk niet bedoeld zijn en die ons land toch opnieuw zullen moeten verlaten – de asielzoekers – wél de cursussen moeten volgen. Dit is toch enigszins de wereld op zijn kop.

Ik stelde u onlangs een schriftelijke vraag. U hebt het antwoord daarop bijna volledig laten lekken in de pers. Het stond op de voorpagina van Het Nieuwsblad twee weken geleden. Ikzelf kreeg het antwoord pas twee dagen later. Dat lijkt me deontologisch niet correct. Ik heb hierover een brief geschreven aan de voorzitter van dit parlement.

Uit uw antwoord op die schriftelijke vraag blijkt bovendien dat ook aan het verplichte karakter van de inburgering een en ander scheelt. Van de luttele 726 nieuwkomers die tussen 1 april en 15 september naar de onthaalbureaus werden verwezen voor het volgen van een verplichte inburgeringscursus, hadden er zich nog maar amper 330 aangemeld. U vermeldde tevens dat voor 196 nieuwkomers de wettelijke inschrijvingstermijn al verstreken was. Deze 196 zijn dus al definitief te laat. Ik kan niet anders dan concluderen dat de sanctie uit het inburgeringsdecreet, die fameuze boete, blijkbaar onvoldoende indruk maakt op de nieuwkomers, zodat zij zich nu al massaal – ongeveer de helft – onttrekken aan hun verplichting.

Uit het huidige regeerakkoord blijkt dat er binnen de nieuwe regering vage plannen bestaan om te sleutelen aan het decreet, onder meer aan de sancties die niet voldoen aan de doelstelling, namelijk die mensen voldoende onder druk zetten om hen de cursus te doen volgen. U gaf bovendien al te kennen de doelgroep van de verplichte inburgering te willen uitbreiden naar de personen die zich in Vlaanderen vestigen door middel van gezinshereniging met een Belg of Europeaan. Dat lijkt me ook logisch.

Volgens het Vlaams Blok kunnen de inburgeringscursussen enkel maar effectief zijn indien er ook in een finaliteit, dus een examen wordt voorzien. Wij stonden tijdens de vorige legislatuur overigens niet alleen met die eis. Niemand minder dan gewezen Vlaams minister-president en huidig federaal minister van Binnenlandse Zaken Dewael die zich de jongste tijd graag en vaak uitlaat over deze kwestie, stelde in Het Nieuwsblad van 9 september 2002: 'Na de taal- en inburgeringscursus moet een proef worden afgelegd met de mogelijke verplichting om nog verder te studeren.'

Ook de gewezen fractievoorzitter van CD&V in dit Vlaams Parlement, de heer Van Rompuy, stelde dat: 'nieuwkomers een inburgeringsexamen moeten afleggen met een resultaatsverplichting'. De heer Van Rompuy ging zelfs nog een stap verder. Ik citeer uit een interview in Dag Allemaal: 'Wie zich hieraan onttrekt, kan sancties verwachten zoals de intrekking van de verblijfsvergunning en de eventuele uitkering. Vreemdelingen moeten zich verplicht inburgeren. Duidelijk, niet?'. Dit interview vond plaats een week na de jongste Vlaamse verkiezingen.

Ik durf veronderstellen dat al die intenties, al die voorstellen van u en uw collega's uit de meerderheid daadwerkelijk zullen worden ingevuld. Dat dit noodzakelijk is, blijkt ten overvloede uit de cijfers die u aan mij hebt meegedeeld en hebt laten lekken in de pers.

Bent u het met me eens, mijnheer de minister, dat de huidige sancties nieuwkomers onvoldoende motiveren om de verplichte inburgeringscursussen bij te wonen? Zo ja, welke bijkomende sancties zult u voorstellen om hieraan tegemoet te komen en ervoor te zorgen dat de nieuwkomers genoeg druk ondervinden?

Dewinter

Wat zult u doen met degenen die zich definitief niet hebben gehouden aan het decreet en dus een sanctie riskeren? Voor meer dan 300 personen zijn de termijnen immers al verlopen. Werden er reeds sancties opgelegd, en zo ja, welke? Hoeveel mensen hebben het decreet al aan hun laars gelapt? Als u niet van bij het begin sancties oplegt, dan dreigt een groot precedent voor al degenen die in de toekomst worden geacht een verplichte inburgeringscursus te volgen.

Mijnheer de minister, ik zou graag vernemen wat de uitbreiding van de doelgroep precies inhoudt. In interviews stelt u dat mensen die aan gezinsvorming en –hereniging doen, zeker aan de doelgroep moeten worden toegevoegd. Wat is de concrete invulling van die uitspraak? Tegen wanneer plant u de uitbreiding? Hoe denkt u om alles snel te kunnen afronden? We weten immers dat de middelen schaars zijn en ook de faciliteiten blijken onvoldoende te zijn. De CD&V-fractie heeft daar in het verleden vanuit de oppositie herhaaldelijk en terecht op gewezen.

Bent u van plan om de sancties zodanig uit te breiden dat op een cursus een proef of examen volgt waarvan het niet-slagen aan sancties wordt gekoppeld?

Mijn volgende vraag is gebaseerd op uw antwoorden op mijn schriftelijke vraag over het aantal mensen dat op dit moment een cursus volgt. Die cijfers zijn trouwens pijnlijk en de krantenkop liegt er niet om: 'Inburgering flopt'. Op welke wijze zult u op korte termijn het nodige doen om ervoor te zorgen dat de inburgering niet flopt en dat zo niet alle, dan toch zoveel mogelijk nieuwkomers worden verplicht om de inburgeringscursussen te volgen? Wie de cursussen niet volgt, zou een ernstige sanctie moeten riskeren.

In het artikel stelt u dat het alleen over kinderziekten zou gaan, maar ik spreek dat tegen. De problemen inzake het floppen van de inburgering hebben alles te maken met het feit dat het decreet aan alle kanten rammelt, onvoldoende krachtig is, veel te veel uitzonderingen toelaat, geen finaliteit creëert door middel van een examen en een proef, en onvoldoende kordate sancties voorstelt. Dat is de essentie van het falen of floppen van de inburgering. Een nieuw decreet of op zijn minst een

aanpassing van het bestaande zou op zijn plaats zijn. Het is geen schande om te erkennen dat in het verleden gefaald werd en dat het decreet onvoldoende duidelijk en kordaat was. We moeten er echter snel iets aan doen, want anders wordt de precedentwaarde van wat nu gebeurt te groot. Er volgen immers te weinig mensen de inburgeringscursus doordat in te veel uitzonderingen werd voorzien en de helft van degenen die de cursus moeten volgen, volgen de cursus niet of haken vroegtijdig af. Daardoor gaan de goede intenties die nochtans vervat zaten in het inburgeringsdecreet, volkomen de mist in.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mijnheer de voorzitter, een aantal punten die de heer Dewinter aanhaalt, zijn terecht. Hij herhaalt trouwens een aantal punten uit het regeerakkoord. Over dat aspect van het regeerakkoord bestaat een grote eensgezindheid en die wordt nog ruimer nu ook de heer Dewinter zich erbij aansluit.

Bij de uitbreiding en de aanpassing van het toepassingsgebied van het inburgeringsdecreet is het aanspreken van mensen die naar hier komen omwille van gezinshereniging of gezinsvorming essentieel. Zo niet wentelen we de problemen deels af op de lokale besturen. De lokale OCMW's moeten zelf middelen investeren in de mensen die door het inburgeringsdecreet niet worden verplicht om cursussen te volgen. Zo merken we dat het OCMW van Antwerpen vrij veel middelen investeert in mensen die de taal niet kennen. Het uitbreiden van de verplichting is essentieel.

Heel vaak wordt geschermd met de Europese wetgeving. Die zou niet toelaten om mensen in het geval van een gezinshereniging met een Belg onder het toepassingsgebied van de verplichte inburgeringstrajecten te laten vallen. Dat klopt niet, want het Europees recht laat perfect toe om eigen onderdanen iets strenger te behandelen dan de EU-burgers. Dat geldt dus ook voor mensen in het geval van gezinshereniging met eigen onderdanen. Misschien kan er omwille van het vrij verkeer van werknemers een probleem zijn in het geval van gezinshereniging met een EU-burger. Er is echter geen enkel probleem om het toepassingsgebied van de Belgen uit te breiden. Iedereen kent de snel-Belg-wet. De uitbreiding is heel belangrijk voor de oudkomers.

Berx

Het is ook belangrijk dat de mensen die effectief onder het toepassingsgebied vallen, de cursus ook echt volgen. Heel de samenleving heeft daar baat bij. Opmerkelijk is dat na de verplichte inburgering minder mensen het inburgeringstraject volgen dan ervoor. Ik ben het niet eens met de heer Dewinter dat mensen zich met opzet massaal onttrekken aan hun verplichting omwille van de beperkte sancties. Het zou ook kunnen dat de toeleiding vroeger efficiënter gebeurde. Nu wordt die opgelegd aan de gemeenten, maar vroeger werd een beroep gedaan op tal van organisaties die de mensen op een veel actievere manier aansprakten en op hun engagement wezen. Misschien is het nuttig om de gemeenten meer ruimte en mogelijkheden te bieden om de bevoegdheid gedeeltelijk te delegeren, zodat de betrokkenen zo maximaal mogelijk kunnen worden aangezet om de trajecten te doorlopen. Als daarna nog dwang nodig blijkt, dan kan een beroep worden gedaan op de gemeenten. We moeten goed onderzoeken of de toeleiding geen grotere problemen veroorzaakt dan de mogelijke onwilligheid van mensen. De gemeenten moeten misschien ook meer mogelijkheden krijgen op het gebied van sancties. Als ze geld investeren in inburgeringstrajecten, waarom krijgen ze dan niet de mogelijkheid voor het opleggen van boetes aan degenen die de inburgeringscursussen ten onrechte niet volgen?

Het is wellicht nuttig om ook eens te praten met de federale collega's. Federaal minister Dewael is volop bezig met het aanpassen van de snel-Belg-wet om een link te leggen tussen het verplicht volgen van een inburgeringstraject en de naturalisatiewetgeving, waarbij de integratieverplichting opnieuw zal worden ingeschreven in de snel-Belg-wet.

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de heer Dewinter heeft een heel harde en strenge tussentijdse analyse gemaakt van het bestaande inburgeringsbeleid. Hij heeft wel gelijk op een aantal vlakken, maar zijn oordeel is te streng.

Ik wil me niet verschuilen achter een aantal kinderziektes. Het decreet was belangrijk, zowel qua impact op onze samenleving, want het gaat over

een heel belangrijk maatschappelijk vraagstuk, als operationeel in het licht van het aantal mensen dat we wensen te bereiken. We hebben geen reden om fier te zijn over het punt dat we operationeel hebben bereikt, twee en een half jaar na de goedkeuring van het decreet, maar de zaak heeft nogal wat voeten in de aarde.

Een aantal mankementen aan het decreet zijn duidelijk aan de oppervlakte gekomen. Mevrouw Berx heeft er één – niet onbelangrijk – aangehaald. Vroeger gebeurde de toeleiding door VZW's of het zogenaamde middenveld, nu door openbare instellingen en gemeenten. De verandering beantwoordt niet aan onze verwachtingen. In Nederland en andere landen wordt veel meer in onderaanneming gewerkt. Ik zie niet in waarom dat hier niet zou kunnen. Misschien hebben we de taak te veel verlegd naar het openbare niveau. Uiteraard moet de toeleiding blijven gebeuren onder de eindverantwoordelijkheid van gemeenten of van een samenwerkingsverband van gemeenten.

Mijnheer de minister, ik wil niet vooruitlopen op uw beleidsnota, maar de vraag naar de doelgroep werd reeds gesteld. Daarover is een belangrijk debat aan de gang. De doelgroep die in het decreet werd geformuleerd en die we nu bereiken is onvoldoende groot. Op dit punt kan ik niet anders dan de heer Dewinter gelijk geven. Ik zou dan ook graag een juridische toelichting van u krijgen, ook al is die slechts partieel, over de stand van zaken in het onderzoek naar wat kan en wat niet kan. Mevrouw Berx heeft reeds een paar denksporen vermeld. Bij het uitbreiden van de doelgroep tot het redelijk aanvaardbare, is het van belang dat we juridisch consistent zijn. Het heeft geen zin om onbedoeld brokken te maken.

De heer Dewinter schakelde helemaal in het begin van zijn uiteenzetting integratie en inburgering gelijk. Volgens mijn fractie klopt dat niet helemaal. We zijn als openbaar bestuur, als Vlaamse Regering in samenwerking met de gemeenten, in staat om via een inburgeringstraject mensen op korte termijn een aantal dingen bij te brengen waardoor ze beter hun weg vinden in onze samenleving. Integratie duurt daarentegen langer. Dit is trouwens geen woordspelletje, maar heeft alles te maken met het zindelijk gebruik van een aantal begrippen. Integratie zit uiteindelijk in de hoofden van de mensen. Sommigen zullen zich snel

Gatz

integreren, anderen traag en anderen nooit, wat inderdaad tot problemen leidt. De impact van een inburgeringstraject mag dus niet worden overschat, zelfs niet van het best mogelijke inburgeringstraject dat kan bestaan, maar dat wij bijlange nog niet hebben uitgestippeld.

We moeten nog dieper ingaan op de discussie over wat we moeten meten op het einde van een inburgeringstraject. Het valt perfect te verantwoorden dat de talenkennis wordt getoetst op het einde van een inburgeringstraject. Die kennis is immers perfect meetbaar. Wat moeten we echter meten op het einde van de cursus maatschappelijke oriëntatie? Ik ben bereid om de discussie over de snel-Belg-wet te heropenen, maar het 'bloemkool-met-witte-saussyndroom' uit de vorige wet toont aan dat die evenmin een goede manier was om een ideale wereld te bereiken. Ik stel dit met opzet een beetje scherp om aan te tonen dat we goed moeten beseffen wat we meten, zeker als daar ook sancties aan worden verbonden. De metingen moeten doelmatig blijven. Het is niet zo dat we er zullen komen door enkel te hameren op verplichtingen en sancties.

Mijnheer de minister, we merken inderdaad dat de verplichting leidt tot minder inschrijvingen. Zelfs bij een verplichting moeten mensen worden gemotiveerd. Hoe zorgt u ervoor om bij het operationeel worden van het decreet, al dan niet met bijsturingen, toch mensen te motiveren om de cursussen of trajecten aan te vatten? Een boete verhogen kan een denkspoor zijn, maar zeker niet het enige. In Brussel, waar geen subnationaliteit bestaat en migranten dus vrij zijn om zich al dan niet in te schrijven voor een Vlaams inschrijvingstraject, loopt alles nog steeds heel vlot. Dat is geen kwestie van het aanleren van onze schone taal of cultuur – ik ben niet naïef – , maar men beseft dat tweetaligheid essentieel is voor het vinden van een job. Het is dus een economische noodzaak. Ook zonder verplichting blijft het decreet verder bestaan in Brussel en hopelijk zijn binnenkort de 2.300 trajecten ingevuld die aan Brussel zijn voorbehouden. De motivatie is in hoofdzaak economisch en misschien onderliggend ook sociaal-cultureel.

Hoe kunnen we die motivatie behouden en vergroten? Volgens mij is er maar één manier om dat

te doen: communicatie. Bij de operationalisering van het nieuwe decreet werden een aantal fouten in de communicatie gemaakt. Ik heb het niet over de communicatie tussen de regering en de inburgeringsbureaus, maar tussen de mensen die de inburgeringstrajecten verzorgen en het publiek. Welke bijkomende inspanning kunt u leveren op het vlak van communicatie naar de doelgroep?

We zijn het er allemaal over eens dat het beter is om wat zakelijker te werken en wat korter op de bal te spelen, maar dat moet gebeuren binnen een kader dat bepaalt wat we willen bereiken met de inburgeringstrajecten. Enkel de nadruk leggen op vrijblijvendheid lost niets op, enkel de nadruk leggen op sancties en verplichtingen evenmin. We moeten goed weten hoe we het administratief apparaat organiseren en hoe we de doelgroep maximaal kunnen motiveren.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, een van de belangrijkste punten uit het regeerakkoord is het samenleven in diversiteit. Dit zal niet de laatste interpellatie zijn die ik over dit thema moet beantwoorden. Het is trouwens een heel boeiende materie waardoor we ons meteen in het kloppend hart van de samenleving bevinden. Het is belangrijk om dit debat te kunnen voeren zonder taboes, maar ook oplossingsgericht. Dat laatste is minstens zo belangrijk als het eerste.

Ik merk even op dat we nu de laatste hand leggen aan de beleidsnota. Op het einde van de maand wordt hij door het parlement besproken. We maken nu dus een soort avant-première mee. Het is een voorschot op wat moet komen en wat niet als een rode, noch als een blauwe draad, maar als een regeeringsdraad zal lopen door het regeeringswerk. De nota tekent de horizon uit waarop we ons de komende vijf jaar zullen oriënteren.

Het is belangrijk om te definiëren op wie we de inburgering richten. Het gaat over mensen die hier permanent komen wonen, die onze taal niet spreken en geen werk hebben. Ik beperk me nu tot de volwassenen, want over de minderjarigen zal ik het straks hebben. De bedoeling is te komen tot een actief en gedeeld burgerschap. Dat betekent in mensentaal dat we ervoor zorgen dat mensen die hier permanent komen wonen, onze taal

Keulen

niet kennen en geen werk hebben, zo snel mogelijk aan de actieve kant van de samenleving geraken. Ze moeten dus zo snel mogelijk aan de slag geraken. Dat is belangrijk voor de mensen in kwestie, want dan beschikken ze over een inkomen en dat is goed voor hun zelfrespect. Het is ook belangrijk voor de samenleving, want zo dragen ze eraan bij. Het is de bedoeling een volwaardige samenleving uit te bouwen.

Naast het actieve deel is er ook een gedeeld deel. Dat houdt in dat de nieuwkomers accepteren hoe onze samenleving hier is georganiseerd. Zo komen we uit bij onze fundamentele waarden en normen, de gelijkwaardigheid van elk wezen, de scheiding van religie en staat en de vrijheid van meningsuiting. Het betreft ook een aantal andere afspraken zoals het feit dat iedereen hier volgens zijn geaardheid kan leven, dat de leerplicht hier geldt, en dat elke meerderjarige die voor arbeid geschikt is, werkbereid moet zijn. Daarnaast moeten ook een aantal praktische leefregels worden gerespecteerd, denken we bijvoorbeeld aan de huisvuilophaling.

Ik herhaal dat het onze bedoeling is om een actief en gedeeld burgerschap te bereiken. De term actief slaat op werken, de term gedeeld op het accepteren en erkennen van de organisatie van onze samenleving. Dat laatste laat ook toe om te accepteren dat sommige mensen andere opinies hebben, anders georiënteerd zijn en een andere godsdienst beleven. Het biedt iedereen mogelijkheden en rechten, maar ook plichten om de gemeenschappelijke sokkel te accepteren.

Het hele inburgeringsproces is een kwestie van rechten en plichten aan twee kanten. In het jargon hebben we het over een interactief proces. De overheid die stelt een inburgeringsverplichting te organiseren, moet ook voldoende inburgeringstrajecten aanbieden, op maat van de doelgroep zowel op het vlak van de taal als van de maatschappelijke oriëntatie en moet via de VDAB mensen voorbereiden op een actieve plek op de arbeidsmarkt. Als de overheid die inspanning levert, kan het niet dat de mensen uit de doelgroep weigeren om mee te doen. Iedereen moet meedoen, en ieder moet meedoen voor zichzelf en voor de samenleving, maar ook voor de kinderen uit het gezin zodat er geen achteruitstelling op termijn wordt gecreëerd.

Het inburgeringsdecreet is van kracht sinds 1 april van dit jaar. We zijn er mee bezig sinds 28 februari 2003, maar het is pas formeel van kracht sinds 1 april 2004. Ik zeg dit niet ter verontschuldiging of ter verzachting van zaken die zijn misgelopen, maar tussen 1 april en nu zitten ook nog eens twee vakantiemaanden. Het is dus voorbarig om definitieve uitspraken te doen en te beweren dat het inburgeringsbeleid is mislukt of flopt. Ik ben echter ook realistisch en dus merk ik een aantal tekortkomingen op en punten die moeten worden bijgestuurd.

Mijnheer Dewinter, u hebt het over een lek naar de pers. Ik werd zelf opgebeld door de heer Loncin, die zowel voor Het Nieuwsblad als voor Het Volk schrijft. Hij maakte een reportage over het onthaalbureau Kompas te Gent. Hij heeft me zelf gevraagd naar de cijfers. U kunt dat natrekken. Het artikel viel samen met uw vraag, en hij heeft de cijfers inderdaad gebruikt om de harde titel neer te pennen boven het artikel. Het betreft trouwens een typisch krantenartikel waarvan de inhoud heel wat genuanceerder is dan de titel doet vermoeden.

Vanaf 1 april moet de nieuwkomer die zich inschrijft in de gemeente, een inburgeringstraject volgen. De verplichting is vandaag inderdaad gericht op een kleine doelgroep. Het bestaande decreet is op sommige vlakken diffuus.

Het decreet richt zich in elk geval duidelijk op de ontvankelijk verklaarde asielzoekers. Dat zijn de mensen waarvoor een aanvraag loopt tot erkenning als vluchteling. U stelt dat het geen zin heeft om ons te richten op die mensen, omdat zeven op de tien van hen toch moeten terugkeren. Ik nuanceer uw uitspraak toch even. Als de procedure voor erkenning als vluchteling wordt afgerond, krijgen inderdaad zeven of acht mensen op de tien het verzoekschrift om het grondgebied te verlaten. Het klopt dat we een fout maken door de mensen een vals beeld te schetsen, want we laten hen de taal aanleren, maar van zodra de procedure tot erkenning als vluchteling achter de rug is, krijgen ze de mededeling dat ze ons land moeten verlaten. We mogen niet op die manier met de mensen omgaan. We kunnen de betrokkenen wel een gedeelte maatschappelijke oriëntatie bijbrengen zodat ze tijdens hun verblijf in ons land weten hoe onze samenleving wordt georganiseerd.

Keulen

We richten ons ook op de erkende vluchtelingen. Die groep zal hier definitief blijven en dus behoren ze terecht tot de doelgroep. De rest van de reglementering is niet erg duidelijk. Het bestaande decreet bevat een aantal hiaten.

De grootste groep mensen die hier permanent komen wonen, onze taal niet kennen en geen werk hebben, zijn mensen die vallen onder de gezinsvorming of gezinshereniging. Het huidige decreet richt zich niet tot die groep omwille van een aantal juridische obstakels op het gebied van het internationaal recht, het EU-recht en van het federaal recht. We zijn begonnen met een onderzoek.

Ik wijs u erop dat ik bevoegd minister ben geworden op het einde van de maand juli. In het begin van augustus heb ik mijn kabinet samengesteld. Heel snel daarna heb ik een brede consultatieronde georganiseerd. Ik heb daar heel veel voldoening van gehad, want op die manier kreeg ik zicht op de sector. Ik heb ook werkbezoeken afgelegd en dergelijke meer. Daarna zijn we begonnen met het schrijven van de beleidsnota, want de termijnen daarvoor zijn erg strikt. Nu zijn we begonnen met het onderzoek van een aantal juridische kwesties. We hebben dus niets uitgesteld, maar we konden gewoonweg niet alles tegelijk doen. Zo onderzoeken we of we in het geval van mensen die zijn aangewezen op een werkloosheidsvergoeding en die werkbereid moeten zijn, die werkbereidheid kunnen koppelen aan het volgen van een taal cursus. Om werk te kunnen vinden, is de kennis van het Nederlands immers nodig. U zult wellicht vragen wanneer we het onderzoek naar dergelijke formules zullen afronden. Ik wens natuurlijk dat dat zo snel mogelijk het geval is, maar ik wijs er nogmaals op dat we er pas mee zijn begonnen.

Ook in Brussel zijn er een paar obstakels, namelijk de bijzondere wetten van de staatshervorming van 1980. We zijn verantwoordelijk voor het onthaal en het integratiebeleid in het Brussels Gewest, maar we kunnen geen verplichtingen opleggen.

Het is niet zo dat de nieuwkomers per definitie onvoldoende gemotiveerd zijn. Ik ontken natuurlijk niet dat een aantal onder hen niet gemoti-

veerd is. De cijfers bewijzen echter dat het onrechtvaardig en onjuist is om het gebrek aan motivatie de reden te noemen. We verplichten iedereen om mee te doen. Des te beter natuurlijk dat de grootste groep spontaan meedoet. De verplichting is de stok achter de deur voor degenen die niet willen meedoen.

We kunnen dit perfect vergelijken met onze handelwijze bij werklozen. Iemand die werkloos is, moet beschikbaar zijn voor de VDAB. Ik kan me goed voorstellen dat niet elke werkloze dat even fijn vindt, maar voor ons is die voorwaarde belangrijk omdat we willen dat iedereen zo vlug mogelijk opnieuw aan de slag geraakt. De inburgering moet in dezelfde filosofie worden bekeken. Als we willen dat mensen actief worden en zich actief inburgeren in de samenleving, moet de inburgering voor iedereen worden verplicht. De maatschappij vindt dat immers belangrijk. Het klopt dat we vandaag kampen met het probleem dat een grote groep niet tot inburgering kan worden verplicht.

We stellen vast dat we een aantal nieuwkomers niet tijdig als nieuwkomer kunnen detecteren. Sinds 1 april zijn de gemeenten verantwoordelijk. Die keuze heeft de decreetgever gemaakt tijdens de vorige legislatuur. Het is een logische keuze, want de nieuwkomer schrijft zich in in een gemeente en het is dan ook evident dat in de gemeente wordt gestart met het doorverwijzen naar de onthaalbureaus voor inburgeringstrajecten.

De opmerking dat alles tegenvalt, moet worden genuanceerd. In landelijk Vlaanderen stellen we inderdaad een terugval vast. De onthaalbureaus waren de eersten die me vroegen te wachten met veranderingen. Ze zijn pas bezig sinds 1 april en ook de bureaus wijzen op de vakantie maanden juli en augustus, want dan zijn een aantal gemeentehuizen onderbemand. Mensen op de dienst vreemdelingenzaken moeten nog leren omgaan met het doorverwijzen van nieuwkomers naar de onthaalbureaus.

In een aantal stedelijke centra stellen we echter een toename vast. Dat is het geval in Antwerpen en Brussel. Navraag wees uit dat zich tussen 1 april en vandaag 1.409 nieuwkomers hebben aangemeld bij PINA, het onthaalbureau in Antwerpen. We hadden slechts voorzien in 655 trajecten

Keulen

tot het einde van dit jaar. De stelling dat minder dan de helft van de nieuwkomers zich aanmelden bij een onthaalbureau gaat dus zeker in Antwerpen niet op. In Brussel hebben zich sinds 1 april 355 nieuwkomers aangemeld bij het onthaalbureau BON. Daar werden tot het eind van dit jaar 400 trajecten begroot. Het is dus niet zo dat alles kommer en kwel is.

Het klopt dat er een dip is, maar de sector zelf vraagt om nog even te wachten met evalueren. Dat de gemeenten instaan voor de verwijzing van de nieuwkomers, is op zich een goede zaak, maar de expertise moet nog groeien zodat de gemeenten de zaak in de praktijk aankunnen.

Een ander probleem van de laattijdigheid heeft er alles mee te maken dat de inschrijving van nieuwkomers nogal wat voeten in de aarde heeft. Mensen melden zich aan en worden voorlopig ingeschreven. Er is immers een hele procedure nodig waarbij veel documenten moeten worden ingediend. Ook moet een wijkagent langskomen bij de nieuwkomer. Daarom duurt het soms tot zes maanden voor de definitieve inschrijving in het bevolkingsregister en rijksregister gebeurt. Die definitieve inschrijving gebeurt echter wel op de datum van de voorlopige inschrijving. Het gevolg daarvan is dat een aantal mensen te laat zijn, want op die manier hebben ze de termijn van drie maanden overschreden. Het klopt dat een aantal mensen de termijn moedwillig laat verstrijken of dat doen uit luiheid of omdat ze niet op de hoogte waren van de termijn, maar het grootste deel van de 197 personen in kwestie was te laat omwille van de inschrijvingsprocedure bij de gemeente. We moeten ervoor zorgen dat de procedures voor inschrijving versnellen.

Er zijn 726 mensen die verplicht een cursus moet volgen. Tot op heden hebben zich reeds 3.500 nieuwkomers aangemeld. Die mensen waren niet verplicht om zich in te schrijven, maar hebben dat toch gedaan. Een groot deel volgt het inburgeringsprogramma dus al. Een aantal zit in de intakefase.

Het onthaalbureau verzorgt de cursus maatschappelijke oriëntatie en verwijst door naar de Huizen van het Nederlands. Daar wordt het taalniveau nagegaan en aangepast onderwijs gezocht. Het

onthaalbureau verwijst eveneens door naar de VDAB voor een loopbaanbegeleiding.

De verplichte inburgering is momenteel beperkt van toepassing, namelijk op de nieuwkomers, dat is zo'n 20 percent van het totaal, waarvan 80 percent spontaan ingaat op het aanbod om een inburgeringstraject te volgen. Dat waren er tot nu toe 3.500, waarvan slechts 726 gedwongen. De nieuwkomers beseffen doorgaans maar al te goed dat het traject in hun eigen belang is, dat hun toekomst hier ligt, dat integratie via taal, via kennis van onze samenleving en via opleiding uiterst nuttig is voor hen. Ik wil de situatie niet idealiseren. Er vallen nog kandidaten door de mazen van het net. Sommigen willen geen traject volgen, daartegen moeten we optreden, vandaar het belang van de verplichting en de uitbreiding van de verplichting naar nieuwe categorieën. U kunt niet beweren dat geen enkele nieuwkomer een inburgeringstraject wil volgen. Dat klopt eenvoudigweg niet. Vóór 1 april bestond er geen verplichting. Ik zal u ook die cijfers bezorgen.

Volgens mij is het inburgeringsbeleid niet geflopt. Zoals al gezegd, het beleid staat nog in de kinderschoenen. Het is absoluut vatbaar voor verbetering op vele vlakken. De doelgroep zou kunnen uitbreiden naar de gezinsvormers en -herenigers. Dat zijn mensen die hier permanent komen wonen en die bijvoorbeeld trouwen met iemand uit hun land van oorsprong. Dat geldt dan natuurlijk ook – en die groep is ook niet gering – voor een Vlaming die trouwt met een Filippijnse of Thaïse vrouw. Dat geldt eveneens voor bepaalde categorieën van oudkomers. Alles wat in het regeerakkoord staat, is ook mijn streven. Ik denk aan laaggeschoolde werkloze en oudere allochtonen. Ze leven van een leefloon of van een werkloosheidsuitkering. Ik denk aan degenen die onze taal nog niet kennen en die schoolgaande kinderen hebben. Die kinderen hebben allen recht op een toekomst. Daarop moeten we ons focussen. Allochtone kinderen worden vandaag overmatig georiënteerd op het beroeps- en het bijzonder onderwijs. Dat heeft vooral te maken met het feit dat hun ouders de schoolcarrière onvoldoende opvolgen of kunnen opvolgen. Sommigen schatten het belang van de school niet juist in, anderen begrijpen er niet veel van. De talenten en competenties van deze kinderen moeten worden georiënteerd volgens hun niveau en interesse.

Keulen

We moeten de werking van de onthaalbureaus en van de hele sector evalueren. De realisatie van één enkel loket is een prioriteit. Zelfs voor mensen die er thuis in zijn, is het traject nog altijd verwarrend. We moeten streven naar klantvriendelijkheid, en dat betekent voor mij maximale resultaten behalen. We moeten de cijfers tussentijds evalueren. Als er zich een dip voordoet, moeten we onmiddellijk kunnen inspelen op de oorzaken en kunnen bijsturen.

In het decreet staan penale boetes ingeschreven. Daarnaast moeten er ook administratieve boetes komen en eventueel andere sancties. Het regeerakkoord vermeldt dat het verkrijgen van een sociale woning zou afhangen van het volgen van een inburgeringstraject. Ik heb aan de administratie gevraagd om de gegevens van degenen die te laat zijn met hun cursussen, door te geven aan het parket. Het parket zal nagaan wie moedwillig is, wie onwetend is en wie om andere redenen vertraging oplep. Dat staat in de wet. Ik ben gehouden om de wet te handhaven.

Ik zeg niet zonder meer nee tegen een burgerschapsproef, mijnheer Dewinter. Alleen: wat gaan we dan meten? Dit hele proces staat nog maar in de kinderschoenen. We hebben een bijna uniform aanbod voor de hele zeer heterogene doelgroep. Sommigen zijn nagenoeg analfabeet, anderen hebben een degelijke opleiding gehad. Het lijkt me niet zinvol om nu al meteen een proef toe te passen. We moeten eerst maatwerk kunnen leveren. Bovendien: welke sanctie moeten we dan opleggen? Zo'n burgerschapsproef bestaat in Canada en in Nederland en is daar gekoppeld aan het verblijfsrecht. Wij werken met mensen die al een verblijfsstatuut hebben! Ze hebben die fase al achter de rug. Ik zeg niet op voorhand nee, maar we moeten dat nog uitdokteren.

U beweert dat de boete redelijk lachwekkend is, maar u vergeet te vermenigvuldigen met coëfficiënt 5. (*Opmerkingen van de heer Filip Dewinter*)

Dat hebt u daarnet niet gezegd. Het gaat wel degelijk om boetes van 25 tot 125 euro. Dat is al wat anders.

Van 1 september 2000 tot en met 31 maart 2004 – vóór de verplichting – hebben 9.974 nieuwkomers een inburgeringstraject gevolgd binnen de gesub-

sidieerde sector. Dat zijn onder andere de integratiediensten en de onthaalbureaus.

De 15.000 nieuwkomers naar wie u verwijst, zijn overigens grotendeels EU-burgers, waarvan de Nederlanders de grootste groep uitmaken.

We moeten de organisatie herstructureren en de sector stroomlijnen. Daar wil ik nog aan toevoegen dat we de verzameling van het cijfermateriaal moeten herzien. Dat heeft vandaag veel voeten in de aarde. We mogen nooit vergeten dat deze sector gegroeid is uit vrijwilligerswerk. Dat werd semi-professioneel in de tweede helft van de jaren negentig. Nu hebben we een professionele, gesubsidieerde structuur. We kiezen daarvoor uit een soort maatschappelijke noodzaak. Dit moet renderen: bekijk het in het juiste perspectief en u ziet dat we in korte tijd van ver zijn gekomen. Het is niet allemaal rozengeur en maneschijn, maar het is evenmin een mislukking. Als u van een flop spreekt, doet u de waarheid geweld aan en doet u onrecht aan de grote groep die van goede wil is. U doet onrecht aan het personeel in de sector. Zij zijn absoluut van goede wil. Ze vragen zelf om stroomlijning en dynamisering.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter: Ik dank u voor uw antwoord en voor het nieuwe cijfermateriaal, mijnheer de minister. Het ligt in dezelfde lijn als de schriftelijke informatie en de cijfers die in de pers aan bod kwamen.

Het nieuwe cijfermateriaal toont inderdaad aan dat we met het inburgeringsdecreet slechts een klein deel van het totaal aantal nieuwkomers bereiken. Vrijwilligheid speelt blijkbaar veel meer dan de verplichting van het decreet. Ik ben blij dat er inderdaad een aantal de moeite doen om op vrijwillige basis in te burgeren en cursussen te volgen. De probleemgroep zit niet daar, maar bij degenen die proberen te ontsnappen of die niet eens in aanmerking komen. Daar moet kordater worden opgetreden, zowel in de toepassingsgebieden als in de sancties. Aan de toepassingsgebieden wilt u iets doen. Goed, ik gun u het voordeel van de twijfel. U bent immers nog maar net minister van Inburgering. U krijgt nog enig respijt om uw voornemens in praktijk te brengen. Ik zou graag zien dat u binnen de 3 maanden initiatieven neemt om de toepassingsgebieden uit te breiden.

Dewinter

Mevrouw Berx heeft terecht opgemerkt dat er geen Europese beperkingen zijn voor gezinsvormers of -herenigers. Dat kan dus snel worden geregeld.

Voor het opleggen van sancties ligt het anders. Het regeerakkoord spreekt van administratieve boetes en eventueel beperking van sociale woning. Wie niet van plan is zich in te burgeren, zal hier niet van onder de indruk raken als u dit niet koppelt aan een burgerschapsproef en een strenge sanctie. De enig mogelijke strenge sanctie is de koppeling van de proef aan de verblijfsvergunning. Ik weet dat dit niet zo simpel is in de huidige procedure. De inburgeringstrajecten starten immers ná de verblijfsprocedure. Daar moet u een mouw aan passen.

De asielzoekers komen als eerste in aanmerking voor verplichte inburgering. Zij vormen ook de grootste groep. Het zou toch bijzonder cynisch zijn dat we hen het traject doen volgen, Nederlands doen leren, hen daarmee valse hoop geven en dan uitwijzen waarna ze in de illegaliteit belanden. Dat gebeurt vandaag, daar draagt het inburgeringstraject toe bij. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? De termijn van de asielprocedure moet sterk worden teruggedrongen. Dat is natuurlijk federale materie, net zoals de snel-Belg-wet. Dat hangt allemaal samen. Het is ook een probleem dat de linkerhand niet altijd weet wat de rechter doet, of het niet wilt weten. We krijgen een beleid met twee snelheden. Het asielbeleid moet dringend worden aangepast, of u bereikt het omgekeerde van wat u wilt realiseren.

Ik noteer dat u goede bedoelingen hebt. Ik ben het niet met alles eens, zeker niet wat de einddoelstelling en de sanctie betreft. Ik gun u nog enig respijt en hoop dat ik niet zo lang moet wachten als in de vorige legislatuur op het inburgeringsdecreet. Dat kwam er pas in het laatste jaar. We hadden al lang een goede regeling moeten hebben. Nu zitten we nog nauwelijks in het beginstadium, er moet nog zoveel gebeuren. Het decreet en het beleid moeten worden aangepast. Wellicht moeten we 1 tot 2 jaar – of zelfs langer – wachten vooraleer we een echt inburgeringsbeleid krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister. Ik heb echter geen antwoord gehoord op de terechte vraag van de heer Gatz naar een monitoringsysteem. We moeten inderdaad de effecten en de efficiëntie van de trajecten meten. We investeren overheidsmiddelen, dus moeten we de resultaten nagaan. Hoe snel stromen de nieuwkomers door naar de arbeidsmarkt of naar andere opleidingen? Dat is het secundaire traject, maar minstens even belangrijk als het eerste.

Ik verwees naar het Europees recht, mijnheer Dewinter. De gezinshereniging met een Belg kan perfect worden onderworpen aan het inburgeringstraject. De betrokkenen kunnen volgens het Europees recht verplicht worden.

Er is de richtlijn van 22 september 2003 over gezinshereniging met derde landen. Daarin wordt expliciet verwezen naar de inburgeringstrajecten volgens het land waar mensen zich gaan vestigen. Het is vrij essentieel om dat te beklemtonen tegenover uw federale collega. U moet de link leggen tussen wat de federale minister onderneemt op het vlak van gezinshereniging en wat u daaraan koppelt. Daarin is Europa heel duidelijk. De inburgeringsverplichting moet worden nagekomen en er is een link met het verblijfsrecht.

Wellicht hebben we samenwerkingsakkoorden nodig tussen Vlaanderen en de federale overheid om het asielrecht en de snel-Belg-wet te koppelen. Misschien moet dat worden onderzocht door het Overlegcomité of een andere aangewezen instelling.

De voorzitter: De heer Verreycken heeft het woord.

De heer Rob Verreycken: Mijnheer de minister, dames en heren, ik wil nog even stilstaan bij één deelaspect. Wie in het kader van de gezinshereniging naar hier komt, valt momenteel buiten de verplichting. U verwees daarvoor naar juridische obstakels. Die zouden worden bestudeerd. Ik heb de indruk dat die obstakels te elfder ure zijn bovengehaald om een bepaalde politieke agenda te verbergen. Bij de bespreking van het inburgeringsdecreet is dat nooit aan bod gekomen. Het was de bedoeling dat iedereen wel degelijk onder de verplichting zou vallen. Pas in de uitvoerings

Verreycken

besluiten hebt u die groep er om een of andere reden weer uit gehaald. Ik ben niet overtuigd door de juridische argumentatie die ik daarover links en rechts lees.

Ik zou u een tip willen geven. Vorige week kwam in de informatie een nieuw document binnen, namelijk een advies van de Nederlandse commissie Vreemdelingenzaken. Het werd uitgesproken in het kader van het wetsontwerp over de inburgering van nieuwkomers. Het zegt zeer duidelijk dat gezinsherenigers uiteraard móeten worden onderworpen aan de inburgering want – zo zegt de commissie – een ander systeem creëert discriminatie en ongelijke behandeling van mensen die zich in dezelfde situatie bevinden. Volgens deze commissie is er dus geen enkel juridisch obstakel.

Wie verricht bij ons het juridisch onderzoek? Wanneer mogen we daar enig resultaat van verwachten? Ik vraag u om snel te werken.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: De 9.974 mensen die spontaan een traject hebben gevolgd voordat er een verplichting was, dus tussen 1 september 2000 en 31 maart 2004, konden we detecteren doordat hun contacten via de integratiediensten en de onthaalbureaus verliepen. Een aantal gaat echter ook rechtstreeks naar een Centrum voor Basiseducatie of CBE om taallessen te volgen. Dat is op zich geen probleem, want deze mensen hebben zelf besloten zo snel mogelijk de taal te leren om actief aan de maatschappij te kunnen deelnemen, maar ze ontsnappen wel aan de aandacht van de onthaalbureaus die zich daarmee bezighouden.

Bij wat ik zei over sancties moet u duidelijk de Vlaamse context voor ogen houden. We moeten het hier doen met de actieradius die we hebben. Mijnheer Dewinter, de toon van uw betoog is altijd dat ze zich er willen aan onttrekken: als ze kunnen, dan doen ze het niet. Ik ervaar het echter anders. Er is weliswaar zo'n groep, maar de meesten willen wel spontaan meedoen. De cijfers bewijzen dat.

De asielzoekers zitten momenteel in de verplichte categorie, maar ze moeten daaruit. Voor asielzoekers wier aanvraag ontvankelijk is verklaard, is

een cursus maatschappelijke oriëntatie het belangrijkste, zodat ze voor de korte tijd dat ze hier verblijven, alvast weten hoe de maatschappij in elkaar zit. We kunnen ze dus niet indelen bij de prioritaire categorie met de gezinsvormers, de gezinsherenigers en de erkende vluchtelingen, evenals de drie groepen van oudkomers, degenen die leven van een leefloon, degenen die een werkloosheidsuitkering ontvangen en de mensen met schoolgaande kinderen.

We streven naar een actief en gedeeld burgerschap van zoveel mogelijk mensen. Daarom leggen we die verplichting op, want het is belangrijk dat die mensen actief in de samenleving worden geïntegreerd. We kunnen ons niet permitteren dat een grote groep aan de kant gaat staan, vrijwillig of door omstandigheden. Ik heb een vergelijking gemaakt met de opleidingen voor werklozen bij de VDAB, maar een en ander kan ook vergeleken worden met het leerplichtonderwijs voor jongeren. Ook zij moeten dat onderwijs volgen, ook als dat tegen hun zin is, omdat het belangrijk is voor hun toekomst.

U zei ook dat we het altijd over volwassenen hebben, waarmee u liet uitschijnen dat we niet over minderjarigen spreken. Die vallen echter onder het leerplichtonderwijs. Ze moeten naar school, en krijgen opvang in de onthaalklassen. Ze zijn ingeschakeld in het regulier onderwijsaanbod, wat de beste vorm is van inburgering voor jongeren. Voor volwassenen daarentegen is werk de beste vorm.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Dewinter en door de heer Gatz werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de noodzaak tot uitwerking van een nieuwe socialehuurreglementering

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Heeren tot de heer Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de noodzaak tot uitwerking van een nieuwe socialehuurreglementering.

Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de voorbije jaren is in dit parlement geregeld vergaderd over het nastreven van een sociale mix bij de toepassing van het huurbesluit. We hebben verschillende werkbezoeken afgelegd, vooral in de grootsteden, bij maatschappijen die klaagden over hun financiële moeilijkheden. Het socialehuurbesluit liep als een rode draad doorheen hun verhalen. Ze vroegen dan ook daar concreet werk van te maken.

Op het einde van de vorige regeerperiode lag er een zeer goed werkdocument op tafel, maar om onverklaarbare redenen is dat toen niet uitgevoerd. Intussen zijn we weer een half jaar verder, en dringt de vraag naar een nieuw socialehuurbesluit zich opnieuw op. Dat is belangrijk omdat daarin de inkomensvoorwaarden worden bepaald voor een sociale huurwoning, maar ook omdat het sturend kan zijn bij het streven naar een sociale vermenging die de leefbaarheid van de wooncomplexen ten goede komt.

Sommige maatschappijen kwamen in het verleden in juridische moeilijkheden omdat ze op een bepaalde manier toewijzingen deden. Ik weet niet of er al een uitspraak is. Andere bouwmaatschappijen doen dat minder open, maar houden evenzeer rekening met bepaalde criteria die niet terug te vinden zijn in het socialehuurbesluit. We hebben dat al bespreekbaar willen maken. Het zou goed zijn om een wettelijke basis te creëren in het socialehuurbesluit, enerzijds voor de inkomensvoorwaarden, en anderzijds voor de sociale vermenging in het kader van de leefbaarheid van wooncomplexen in grote steden, maar ook op het platteland.

Het regeerakkoord vormt het uitgangspunt van uw beleid. Daarin is sprake van meer autonomie

voor de bouwmaatschappijen, van een herziening van de inkomensgrenzen en van diepgaander onderzoek naar het woningbezit van de maatschappijen. Bij de leefbaarheidsproblemen in woonwijken verwijst men vaak naar het socialehuurbesluit. De betrokkenen vragen om daar werk van te maken op basis van het materiaal dat op het einde van de vorige legislatuur voorhanden was zodat ze eindelijk van start kunnen gaan. Hoe langer u daarmee wacht, hoe groter de problemen worden. Veel maatschappijen hebben de mogelijkheid niet om sociale woningen te creëren.

Wordt er prioritair werk gemaakt van de uitwerking van een nieuw socialehuurbesluit? De voorbije legislatuur was u ver gevorderd in de uitwerking van een nieuw besluit. U hebt opnieuw deze bevoegdheid gekregen. Kan die tekst als uitgangsbasis dienen voor de verdere uitwerking van een nieuw besluit? Het document werd immers gedragen door de betrokkenen.

In welke mate wordt er gewerkt aan een oplossing voor de financiële problemen van de huisvestingsmaatschappijen? Wordt een mogelijke verhoging van de huurprijzen gezien als een mogelijkheid? Hoe staat u tegenover de aandacht voor de invulling van de lokale noden bij het toewijzen van sociale woningen? Vooral de steden waren op dit punt vragende partij. Acht u het haalbaar dat er bij de toewijzing ruim aandacht gaat naar de eigen inwoners van de gemeente? We hebben het vaak over de leefbaarheid van concentratiewijken, maar de Vlaamse grensgemeenten ervaren net zozeer een toestroom van Fransen of Nederlanders. Daar is het net zo moeilijk voor de autochtonen om toegang te krijgen tot de sociale woningen. Wilt u daar rekening mee houden? Op welke manier zult u dat dan doen?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Heeren, er wordt inderdaad prioritair werk gemaakt van een nieuw socialehuurbesluit. Dit is van groot belang voor de organisatie van de sector en voor de leefbaarheid. In het regeerakkoord wordt daar zowel zijdelings als punctueel naar verwezen. Ik droom van een uniform socialehuurbesluit met een soort generieke tekst op het Vlaamse niveau die dan geldt van Voeren tot Blankenberge en een sokkel waarop lokaal maatwerk mogelijk is. Vlaanderen is niet zo groot,

Keulen

maar verscheiden genoeg. De situatie in de grootsteden Antwerpen en Gent verschilt van die in de oud-industriële centra zoals Vilvoorde en Mechelen. De situatie in landelijk Vlaanderen is van een heel andere orde.

Ik pleit ervoor om te werken met een soort beheersovereenkomsten. Over het lokaal maatwerk en de lokale accenten die erin vervat moeten zitten, moet overleg worden gepleegd tussen het Vlaamse Gewest en de lokale actoren zoals de stad, de gemeente of het OCMW. Ik denk ook aan de bewonersgroepen en de socialehuisvestingsmaatschappijen. De toewijzing moet blijven gebeuren door de socialehuisvestingsmaatschappijen. De controle op de toewijzing moet blijven geschieden door de VHM-commissaris zodat de objectiviteit en de eerlijkheid overeind blijven. Vandaag is er een groot nadeel aan het uniform sociaalhuurbesluit: lokaal maatwerk is niet mogelijk. Het grote voordeel ervan is dat het een eerlijk systeem is, want wie het eerst komt, het eerst maalt. We moeten een systeem ontwikkelen waarin de twee aspecten vervat zitten. De eerlijkheid van de toewijzing moet blijven bestaan, anders komen we opnieuw in de sfeer van cliëntelisme terecht. Iedereen is ook vragende partij voor meer lokale accenten.

Ik zal niet alle bepalingen uit het regeerakkoord die belangrijk zijn voor het sociaal huurbesluit voorlezen, want ik zal u mijn tekst bezorgen. In het hoofdstuk 'een betaalbare woning voor iedereen' zijn er ongeveer tien vermeldingen die met het uniform sociaal huurbesluit te maken hebben. Zo is er het systeem van de inkomensgrenzen voor de sociale huisvesting dat wordt herbekeken met het oog op het bereiken van een betere sociale mix. De Wooncode bepaalt dat de gemeente de regisseur is van het lokaal woonbeleid. Uit het hoofdstuk 'samenleven in diversiteit' komen de bepalingen dat er meer ruimte moet zijn voor de socialehuisvestingsmaatschappijen om op basis van objectieve criteria een sociale woning toe te wijzen om zo een gepaste en goede mix te realiseren binnen sociale wooncomplexen. Doordat al deze bepalingen in het regeerakkoord staan, is de redactie van de teksten voor mij een stuk makkelijker.

Tijdens de vorige legislatuur waren we inderdaad al een heel eind opgeschoten, maar we hebben de

finish niet bereikt. Ik wil het werk nu voortzetten. Belangrijk daarbij is het overleg met de sector. U zult dat zeker kunnen onderschrijven. Het sociaal huurbesluit geldt immers niet alleen voor de socialehuisvestingsmaatschappijen, maar voor iedereen die sociaal verhuurt: sociale verhuurkantoren, gemeenten en OCMW's die woningen bezitten die gesubsidieerd worden door het Vlaamse Gewest, en het Vlaams Woningfonds. Op het overleg zullen de volgende diensten worden uitgenodigd: de Vlaamse Vereniging van Huurmaatschappijen of de VVH, de Vlaamse Erkende Maatschappijen of de VLEM, de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten of de VVSG, de Sociale Verhuurkantoren of de SVK's, het Vlaams Overleg Bewonersbelangen of het VOB, het Vlaams Woningfonds of het VWF en huurdersorganisaties zoals de Vereniging voor Inwoners Van Sociale huurwoningen of VIVAS en het Platform Antwerpse Sociale Huurders of PASH. Ik wil al deze organisaties dringend bij de zaak betrekken.

In het regeerakkoord staat ook dat we iets moeten doen aan de socialehuisvestingsmaatschappijen die financiële problemen hebben. De vorige regering begon als eerste met een verhuursubsidie ten bedrage van 11 miljoen euro in 2003. Dat bedrag werd hernomen in 2004 en werd ook ingeschreven in de begroting van 2005. Ondertussen hebben we aan de VHM gevraagd om de criteria te verfijnen. Tussen de 28 maatschappijen die in aanmerking kwamen, zaten er immers ook een paar die heel handig waren in het toepassen van de criteria, maar die niet echt onder de noemer armlastig vielen. Ik herhaal dat het maar over enkele maatschappijen ging, niet over de meerderheid.

De VHM is ondertussen klaar met het systeem 'financiële planning van de shm's'. Dat instrument biedt aan de huisvestingsmaatschappijen de mogelijkheid om de inkomsten en uitgaven voor vijf jaar te begroten. Op die manier zien ze hoe groot de financiële actieradius is en hoe ze ervoor kunnen zorgen dat ze de eindjes aan elkaar knopen.

De huurprijzen moeten altijd in verhouding staan tot het comfort en de kwaliteit van de woning, maar sociale huurprijzen moeten daarenboven in relatie staan tot het inkomen van de huurder. Ik pleit niet voor een algemene verhoging van de huurprijs, want dat is een zaak van de maatschappijen. Van de 125.864 bewoonde wooneenheden

Keulen

op een totaal van ongeveer 136.000, waarvan er altijd een aantal leegstaan wegens renovatie of omdat er nieuwe huurders zullen intrekken, zijn er 16.703 die worden verhuurd voor minder dan

100 euro per maand. Dat zegt iets over het inkomen van de huurders, maar ook over de kwaliteit van de woning, want welke kwaliteit kan worden geleverd voor die prijs? Ook het VOB stelt dat zelfs van een leefloon één vijfde mag worden benut voor huisvesting. Het gaat immers over een primaire levensbehoefte. Wat is die waard in een budget? Wat is die waard als aandeel van het gezinsinkomen? Soms vormt het doorrekenen van de reële huurprijs een probleem.

Het is reeds mogelijk een eigen toewijzingsstelsel te hanteren waarbij ook in de socialehuursector prioriteiten worden gelegd. Zo kan voorrang worden gegeven aan mensen die al een aantal jaar in de eigen gemeente of in het werkgebied van de socialehuisvestingsmaatschappij wonen, op voorwaarde dat een leefbaarheidsplan wordt opgesteld. Slechts een paar socialehuisvestingsmaatschappijen doen dat. Via het lokaal maatwerk willen we in de mogelijkheid voorzien om dat gemakkelijker te maken zodat kan worden gemedieerd aan de financiële en maatschappelijke aspecten.

Sociale huisvesting moet lokaal en regionaal maatwerk toelaten. We moeten proberen te objectiveren. Het financiële draagvlak voor de maatschappijen kan op die manier worden versterkt en op lokaal vlak kan een draagvlak voor de sector behouden blijven. Nu hebben een aantal maatschappijen een eigen systeem. We gedogen die situatie, want lokaal was er geen draagvlak meer en werd gearzeld met het afleveren van bouwvergunningen en dergelijke. Zulke signalen uit de maatschappij wijzen erop dat we werk moeten maken van de lokale accenten in het toewijzingsstelsel.

Als ik helemaal mijn zin zou mogen doen, zou ik het toewijzingsstelsel zelfs laten goedkeuren door de gemeenteraad. De toewijzing blijft omwille van de objectiviteit geschieden door de huisvestingsmaatschappij met controle door de VHM-commissaris. De goedkeuring door de gemeenteraad zal leiden tot een debat op lokaal niveau en in de

schoot van de gemeente. Vandaag komt dat thema niet aan bod op dat niveau. De gemeente heeft enkel een aantal vertegenwoordigers die als spreekbuis voor het aandeelhouderschap van de gemeente optreden. Dat zijn niet altijd politieke topfiguren van de gemeente. De huisvestingsmaatschappij en de gemeente bestaan los van elkaar, alhoewel het één samenwerkingsverband zou moeten zijn. De huisvestingsmaatschappij zou de uitvoerder moeten zijn van het lokaal huisvestingsbeleid van de gemeente. Ieder behoudt natuurlijk zijn taak en zijn opdracht. Deze droomvisie koester ik.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitgebreid antwoord. Ik begrijp uw redenering over het generieke gedeelte en de sokkel per regio of gemeente. Uw idee om het toewijzingsreglement door de gemeenteraad te laten goedkeuren en om het debat op dat niveau te voeren, doet me vrezen dat er in 308 gemeenten 308 systemen zullen ontstaan. Dat kan toch de bedoeling niet zijn?

Vandaag kampen we met een groot probleem inzake leefbaarheid. Dat is in veel gevallen te wijten aan de grote concentraties mensen van een bepaalde nationaliteit of origine in sommige wijken. Dat geeft aanleiding tot leefbaarheidsproblemen. Via andere departementen moeten we oplossingen creëren. De heer Voorhamme heeft op het einde van de vorige legislatuur het debat over de asielzoekers geopend. Dat probleem situeert zich vooral in de grootsteden, maar waaiert uit naar kleinere gebieden. Daardoor ontstaat nogal wat wrevel bij andere mensen die ook op de wachtlijst staan om een sociale woning te huren. Ik ben het idee niet genegen om de zaak in de toekomst op gemeentelijk niveau publiek te bespreken. Dat zal een straatje zonder eind worden.

Het is belangrijk dat een tijdslijn wordt bepaald. De voorbije jaren hebben we heel boeiende discussies gevoerd, heel interessante hoorzittingen meegemaakt en veel werkbezoeken gedaan. Ondertussen zijn we vele maanden en jaren verder, maar blijft het nieuw huurbesluit ons nog steeds achtervolgen. Ik wil u dan ook met aandrang vragen om tegen het einde van het jaar werk te maken van een nieuw huurbesluit, zodat het kan worden toegepast in 2005.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mevrouw Heeren, ik deel uw mening niet. Het is in mijn ogen wel belangrijk dat de zaak in de 308 gemeenten kan worden besproken. De democratisch verkozen vertegenwoordigers van de gemeentenaren moeten hun zeg kunnen doen.

U spreekt uzelf trouwens tegen, want u merkt op dat er soms wrevel ontstaat als anderen die van elders komen, voorrang krijgen. Het verhaal dat u schetst en waarin u een reële wrevel vertolkt, staat in contradictie met uw opvatting om de zaak niet op lokaal vlak te bespreken. Het is precies op lokaal niveau dat moet worden gewerkt om de wrevel te doen verdwijnen. Ik herhaal dat dit moet gebeuren in overleg met de huisvestingsmaatschappij die de toewijzingen doet en met controle door de VHM-commissaris. Op die wijze ontstaat een draagvlak.

De band tussen de huisvestingmaatschappij en de gemeente moet hechter worden, want nu ontsnapt het sociale huisvestingsbeleid aan inspraak vanuit de gemeente. Formeel zijn er natuurlijk de vertegenwoordigers in de raden van bestuur, maar we weten allemaal dat het zelden om de burgemeester of de schepen van huisvesting gaat. We moeten ervoor zorgen dat een structurele band ontstaat zodat we een draagvlak hebben voor lokaal maatwerk en op politiek niveau. Jammer genoeg zijn er nog altijd gemeenten die liever geen sociale huurders in hun gemeente hebben, omdat ze een belasting voor het OCMW vormen. We moeten die houding doorprikken door de verplichting op te leggen om met elkaar te praten. Ik kan me immers niet indenken dat er een gemeente is waar geen behoefte aan sociale huisvesting bestaat. Ik zeg dit als geharnaste liberaal, omdat ik vanuit de basis hoor dat vandaag problemen worden gecamoufleerd en doorgeschoven naar buurgemeenten. Op die manier wordt dus ook de lokale behoeftige mensen onrecht aangedaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.00 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting

BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand

BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie

WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen

BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme

OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie

SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel

LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

